

نگاهی تحلیلی به مفاهیم پیشرفت و گسست در انقلاب‌های علمی کوهن

محمد مهدی حاتمی*

سید محسن عزیزی**، مهدی دهباشی***

چکیده

هدف نهایی این مقاله تحلیل مفاهیم پیشرفت و گسست در انقلاب‌های علمی و نشان دادن تناقض موجود در تحلیل تامس کوهن در این زمینه است. ما نخست نشان داده‌ایم که برخی از متفکران چه در زمینه فلسفه تاریخ، چه منطق پژوهش تاریخی، و چه در زمینه تاریخ‌نگاری، پیشرفت بشری را فرض گرفته‌اند. در قسمت بعدی با توضیح مؤلفه‌های اندیشه کوهن، آشکار ساخته‌ایم که کوهن، در این پیشرفت مفروض، شک می‌کند و تاریخ علم بشری را به صورتی گسسته طرح می‌کند. در قسمت دیگر وجه نافی و وجه حامی پیشرفت را در تحلیل کوهن تجزیه کرده‌ایم و بالاخره در نهایت نشان داده‌ایم که کوهن در بخشی که پیشرفت را طرد می‌کند و تاریخ را گسسته می‌بیند دچار تناقض می‌شود و بار دیگر اندیشه پیشرفت را برای تاریخی که خود گسسته‌بودنش را نشان داده است فرض می‌گیرد.

کلیدواژه‌ها: تامس کوهن، انقلاب‌های علمی، پارادایم، پیشرفت، گسست، تاریخ، تاریخ علم.

* کارشناس ارشد فلسفه علم، دانشگاه اصفهان mohammadmehdi.hatami@yahoo.com

** دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی آموزشی، دانشگاه اصفهان (نویسنده مسئول) smohsenazizi@yahoo.com

*** استاد فلسفه علم، دانشگاه اصفهان mdehbashi2002@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۸/۲۴، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۰/۱۰/۳۱